

Gazeta prawa i podatków

Nie każda zapłata za służebność jest bez PIT

22.07.2010, Adrian Artowicz Szymon Wilga

Zmieniając kodeks cywilny, ustawodawca zapomniał o przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Efekt jest taki, że odszkodowania za ustanowienie służebności przesyłu nie są zwolnione z podatku

Na czym polega problem? Ustawa o PIT w art. 21 pkt 120 mówi, że zwolnione z podatku są odszkodowania wypłacone na podstawie wyroków sądowych i zawartych umów (ugód) posiadaczom gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego z tytułu:

- ustanowienia służebności gruntowej,
- rekultywacji gruntów,
- szkód powstałych w uprawach rolnych i drzewostanie
- w wyniku prowadzenia na tych gruntach, przez podmioty uprawnione na podstawie odrębnych przepisów, inwestycji dotyczących budowy infrastruktury przesyłowej ropy naftowej i produktów rafinacji ropy naftowej oraz budowy urządzeń infrastruktury technicznej, o których mowa w art. 143 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Przepis nie sprawiał kłopotów w stosowaniu. Problem przedsiębiorcy, który wypłacał odszkodowanie za np. ustawienie słupów trakcji elektrycznych, kończył się w momencie wypłaty takiego odszkodowania. Odbiorca odszkodowania miał również „spokój” dzięki zwolnieniu przewidzianemu w ustawie o PIT.

Kłopotliwa zmiana przepisów

Do sierpnia 2008 r. służebność tzw. przesyłu nie była skodyfikowana – i dlatego posługiwano się służebnością gruntową w odpowiedni sposób sformułowaną. Jednak od 3 sierpnia weszła w życie nowelizacja kodeksu cywilnego, która wprowadziła nowy, odrębny od służebności gruntowej typ służebności – przesyłu (art. 3051 – art. 3054).

Można powiedzieć, że to bardzo dobrze – ustawodawca wyszedł niejako naprzeciw rzeczywistym potrzebom i wprowadził do ustawy nowy typ służebności, dzięki której zarówno korzystający, jak i właściciel nieruchomości obciążonej mają klarowną sytuację co do tego, czego dotyczy ich umowa oraz na czym polega ustanowione ograniczone prawo rzeczowe.

Niestety, zmieniając kodeks cywilny, ustawodawca zapomniał zmienić ustawę o PIT i tym samym pozbawił wypłacane odszkodowania za ustanowienie służebności przesyłu zwolnienia z opodatkowania.

Informacja do urzędu...

Wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu stanowić będzie dla podatnika przychód z innych źródeł, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9 w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy o PIT, a co za tym idzie, zgodnie z art. 42a ustawy **na spółce spoczywa obowiązek sporządzenia informacji według ustalonego wzoru o wysokości przychodów i w terminie do końca lutego następnego roku podatkowego, przekazania podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu właściwemu według miejsca zamieszkania podatnika.**

Druk PIT-8C nie jest dokumentem informacji płatniczej sensu stricto, z tego względu, iż sporządzają go osoby, wskazane w przepisie, które nie są płatnikami. Nie wiąże się on z obowiązkiem pobrania podatku czy zaliczki na podatek, a tylko z samym faktem wypłaty określonego świadczenia.

... choć nie w każdym przypadku

Natomiast w sytuacji, gdy przedsiębiorca zawarł umowę o ustanowienie służebności na gruncie wykorzystywanym w pozarolniczej działalności gospodarczej i z tego tytułu wypłacił odszkodowanie osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, wynagrodzenie to stanowić będzie dla otrzymującego przychód z działalności gospodarczej, a zatem nie będzie w takiej sytuacji ciążył na spółce obowiązek sporządzenia informacji PIT-8C.

Podobnie, **jeżeli przedsiębiorca zawrze umowę o ustanowienie służebności na gruncie wykorzystywanym w prowadzeniu działów specjalnych produkcji rolnej, a podatnik wybrał opodatkowania na zasadach ogólnych, wynagrodzenie to stanowić będzie dla otrzymującego przychód z działów specjalnych produkcji**

rolnej. W takim przypadku na przedsiębiorcy również nie ciąży obowiązek wystawienia informacji PIT-8C.

Jednocześnie, jeżeli umowa o ustanowienie służebności gruntowej zostanie zawarta z osobą prowadzącą działalność rolniczą, przedsiębiorca będzie zobowiązany sporządzić PIT-8C, gdyż przychody z działalności rolniczej nie obejmują przychodów osiągniętych ze służebności, a zatem przychody te nie podlegają pod regulacje podatku rolnego.

Więcej papierkowej roboty

Jak widać, ustawodawca wprowadził spore zamieszanie do istniejących przepisów, nie dokonując kompleksowej nowelizacji przepisów znajdujących się poza kodeksem cywilnym.

Wielu przedsiębiorców może ponieść przykre konsekwencje związane zarówno z brakiem wypełnienia obowiązków dotyczących PIT-8C, jak i z niezadowolonymi właścicielami nieruchomości obciążonych służebnością przesyłu, którzy nie otrzymawszy PIT-8C, w większości przypadków nie opodatkowali otrzymanej kwoty odszkodowania i mogą kierować swoje pretensje wprost do przedsiębiorcy.

Niewielką pociechą dla przedsiębiorcy jest to, **że za brak rozliczenia tego dochodu przez podatników przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności.**

Obecnie się wydaje, że przedsiębiorcy nie mają wyjścia – muszą wystawiać PIT-8C, wypłacając odszkodowania za ustanowienie służebności przesyłu, co niejednokrotnie wiąże się z dużą ilością papierkowej roboty.

Pozostaje liczyć na to, że ustawodawca dostosuje martwy w tej chwili fragment art. 21 pkt 120 ustawy o PIT do rzeczywistości wprowadzonej nowelizacją kodeksu cywilnego z sierpnia 2008 r. Być może zmobilizuje go do tego oczekiwane orzeczenie Naczelnego Sądu Administracyjnego w tej sprawie.

Uwaga

Nie wydając odpowiedniej informacji o wypłaconych odszkodowaniach, przedsiębiorca naraża się w praktyce na zarzut popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego.

Ważne

Organy podatkowe jednolicie przyjmują, że brak możliwości zastosowania zwolnienia z PIT wynika z faktu, że zwolnienie dotyczy służebności gruntowej, a podatnicy korzystają ze służebności przesyłu.

W tym kierunku wydaje się również iść orzecznictwo sądowe, brak jest jednak rozstrzygającego głosu NSA w tej sprawie.

Adrian Artowicz jest doradcą podatkowym w ECDDP Szymon Wilga jest tam ekspertem